

# Облікова картка дисертації

## I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0524U000101

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-04-2024

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ МОН №920 від 26.06.2024



## II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальков Олександр Леонідович

2. Oleksandr L. Kovalkov

Кваліфікація: к. і. н., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 07.00.02

Назва наукової спеціальності: Всесвітня історія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 22-04-2024

Спеціальність за освітою: Історія та народознавство

Місце роботи здобувача: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

### **III. Відомості про організацію, де відбувся захист**

**Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради):** Д 26.001.20

**Повне найменування юридичної особи:** Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**Код за ЄДРПОУ:** 02070944

**Місцезнаходження:** вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

### **IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію**

**Повне найменування юридичної особи:** Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**Код за ЄДРПОУ:** 02070944

**Місцезнаходження:** вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

### **V. Відомості про дисертацію**

**Мова дисертації:** Українська

**Коди тематичних рубрик:** 03.19.73

**Тема дисертації:**

1. Політика СРСР щодо Афганістану (1978 – 1991 рр.)
2. The USSR Policy Toward Afghanistan (1978–1991)

**Реферат:**

1. Робота є першим у вітчизняній історіографії комплексним дослідженням політики СРСР в Афганістані в 1978 – 1991 рр. як прикладу реалізації магістральної для періоду «холодної війни» стратегії «соціалістичній орієнтації» щодо держав Азії та Африки. Аналіз стану наукової розробки проблеми засвідчив, що попри великий масив праць і ґрунтовне розкриття окремих аспектів афганської кризи і радянсько-афганських відносин українськими і зарубіжними, передусім російськими вченими, яке здійснювалося переважно в рамках військової історії, в історіографії відсутнє комплексне й системне дослідження політики СРСР щодо Афганістану в 1978–1991 рр. Дослідження спирається на широку і різноманітну джерельну базу. Значна частина джерел, більшість яких розміщені в електронних архівах, вперше вводяться до наукового обігу. Вони умовно поділені на групи: 1. офіційні документи вищих органів влади СРСР, посольства, апарату Головного військового радника і представництва КДБ в Афганістані, а також документи органів влади Афганістану і

США; 2. міждержавні акти й документи міжнародних організацій; 3. промови, заяви, інтерв'ю радянських, американських, афганських, пакистанських діячів; 4. урядова статистика СРСР; 5. мемуари і щоденники представників радянської влади та їхнього оточення, дипломатичного корпусу, військового командування, керівників КДБ та інших спецслужб СРСР, радників, офіцерів, а також американських, афганських, пакистанських діячів; 6. матеріали офіційних радянських ЗМІ. В основу методології дослідження покладені принципи історизму, неупередженості, логічності й багатофакторності. Під час дослідження використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів історичних дослідження.

2. The dissertation is the first comprehensive study of the USSR policy toward Afghanistan in 1978–1991 as part of the Soviet Union's main strategy of "socialist orientation" relating the states of Asia and Africa during the Cold War. The analysis of available scientific research on the issue showed that despite a large body of scholarly papers and thorough coverage of certain aspects of the Afghan crisis and Soviet-Afghan relations by Ukrainian and foreign, primarily Russian, scholars, which was carried out mainly within the framework of military history, historiography lacks a comprehensive and systematic study of the USSR policy toward Afghanistan in 1978–1991. The research is based on a wide range of relevant studies. A significant part of the sources, most of which are stored in electronic archives, are being introduced into scholarly discourse for the first time. They are arbitrarily structured into the following groups: 1. official documents of the USSR highest authorities, the embassy, the office of the Chief Military Advisor, and the KGB office in Afghanistan, as well as documents of the authorities of Afghanistan and the United States; 2. interstate acts and documents of international organizations; 3. speeches, statements, and interviews of Soviet, American, Afghan, and Pakistani public figures; 4. the USSR government statistics; 5. memoirs and diaries of representatives of the Soviet government and their entourage, the diplomatic corps, military commanders, heads of the KGB and other USSR special services, advisors, officers, as well as American, Afghan, and Pakistani public figures; 6. Soviet official media materials. The research methodology is based on the principles of historicism, impartiality, logic, and multidimensionality. The study used a combination of general scientific and special methods of historical research.

### **Державний реєстраційний номер ДіР:**

**Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:** Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

**Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:** Не застосовується

**Підсумки дослідження:** Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

### **Публікації:**

- Ковальков О. Л. СРСР в Афганістані (1978–1991 рр.): остання спроба експорту соціалізму: монографія / О. Л. Ковальков. – Харків: Мачулін, 2021. – 614 с.
- Ковальков О. Л. Політика СРСР в Афганістані (1980–1989 рр.): військово-політичний та ідеологічний аспекти / О. Л. Ковальков // Сходознавство – 2021 – №87. – С. 143–177. DOI: <https://doi.org/10.15407/skhodoznavstvo2021.87.143>
- Ковальков О., Городня Н. Ставлення населення УРСР до введення радянських військ в Афганістан / О. Ковальков, Н. Городня // Український історичний журнал – 2021 – №4. – С. 80–91. DOI: <https://doi.org/10.15407/uhj2021.04.080>
- Ковальков О. Л. Військово-технічна підтримка Республіки Афганістан з боку СРСР у 1989–1991 рр. / О. Л. Ковальков // Сторінки історії: Збірник наукових праць – Вип. 53. – К.: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2021. – С. 339–355. DOI: [10.20535/2307-5244.53.2021.248568](https://doi.org/10.20535/2307-5244.53.2021.248568)

- Ковальков О. Л. Квітнева революція 1978 р. в Афганістані у висвітленні органу ЦК КПРС газети «Правда» / О. Л. Ковальков // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Історичні науки. – Випуск 17. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 164–172.
- Ковальков О. Л. Військово-технічне співробітництво між СРСР і ДРА у квітні 1978 – грудні 1979 років / О. Л. Ковальков // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. – Випуск 3.33. Історичні науки (Збірник наукових праць). – Миколаїв, 2012. С. 250–259.
- Ковальков О. Л. Реакція світової спільноти на радянське вторгнення до Афганістану / О. Л. Ковальков // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Історичні науки. – Випуск 18. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – С. 59–67.
- Ковальков О. Л. Пропагандистське супроводження радянського вторгнення до Афганістану / О. Л. Ковальков // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Історичні науки. – Випуск 19. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. С. 123–129.
- Ковальков О. Л. Гератська криза березня 1979 року та ескалація радянської присутності в Демократичній республіці Афганістан / О. Л. Ковальков // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Історичні науки. – Випуск 22. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – С. 84–90.
- Ковальков О. Л. Радянське вторгнення до Афганістану і радянське суспільство / О. Л. Ковальков // Гуржіївські історичні читання: Зб. наук. праць. – Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2017. – Вип. 11. – С. 149–155.
- Ковальков О. Л. Афганістан і афганська війна очима радянських «афганців» / О. Л. Ковальков // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Вип. 49. – Запоріжжя, 2017. – С. 143–148. DOI: 10.26661/swfh-49-027
- Ковальков О. Л. Інститут радянських радників у Демократичній республіці Афганістан / О. Л. Ковальков // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Історія та археологія. – Т. 25. – № 1. – Дніпро, 2017. – С. 139–148. DOI: 10.15421/261715
- Ковальков О. Л. «Афганське питання» в роботі Ради Безпеки та Генеральної Асамблеї ООН в січні 1980 р. / О. Л. Ковальков // *Universum Historiae et Archaeologiae = The Universe of History and Archeology = Универсум истории и археологии*. – Т. 1 (26). – Вип. 1–2. – Дніпро, 2018. – С. 81–94. DOI: 10.15421/2611810
- Ковальков О. Л. Повстання «Аллах Акбар!». Кабул, лютий 1980 р. / О. Л. Ковальков // Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Історичні науки. – Випуск 23. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2018. – С. 190–200.
- Ковальков О. Л. Радянське вторгнення до Демократичної республіки Афганістан у грудні 1979 р.: спроба корегування хронології подій / О. Л. Ковальков // Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Історичні науки. – Випуск 25. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. – С. 355–366.
- Ковальков О. Л. Підтримка афганського Руху Опору Адміністрацією Президента США Дж. Картера (1979–1980) / О. Л. Ковальков // *Universum Historiae et Archaeologiae = The Universe of History and Archeology = Универсум истории и археологии*. – Т. 3 (28). Вип. 1. – Дніпро, 2020. – С. 163–177. DOI: 10.15421/26200114
- Ковальков О. Радянська інтервенція в Афганістан у документах адміністрації Дж. Картера / О. Ковальков // *Американська історія і політика: науковий журнал* – №9. – К., 2020. С. 88–101. DOI: <https://doi.org/10.17721/2521-1706.2020.09.8>
- Ковальков О. Л. Ставлення афганських студентів в УРСР до радянської інтервенції в Афганістан та виведення радянських військ (1979– 1989) / О. Л. Ковальков // Вісник Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2020. – Вип. 2 (145). – С. 33–39. DOI:

<https://doi.org/10.17721/1728-2640.2020.145.6>

- Ковальков О. Л. Висвітлення воєнних дій СРСР у Демократичній республіці Афганістан у радянській науковій, науково-популярній літературі та публіцистиці / О. Л. Ковальков // Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. – 2020. – №2. – С. 92–112. DOI: 10.31651/2076-5908-2020-2-х-х
- Ковальков О. Л. Позиція радянського керівництва щодо «афганського питання» напередодні та після виведення радянських військ із Афганістану (1985–1991 рр.) / О. Л. Ковальков // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки. – Том 32 (71). – №2. – 2021. – С. 118–125. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-5984/2021/2.17>
- Ковальков О. Л. Підготовка афганських студентів у навчальних закладах Української РСР у 1980-х рр. (на прикладі м. Кіровограда) / О. Л. Ковальков // Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. – 2021. – №1. – С. 87–97. DOI: 10.31651/2076-5908-2021-1-87-97
- Ковальков О. Санкції США проти СРСР у зв'язку із радянською агресією в Афганістані (1980–1988) / О. Л. Ковальков // Американська історія і 20 політика: науковий журнал. – №11. – К., 2021. – С. 78–88. DOI: <https://doi.org/10.17721/2521-1706.2021.11.7>
- Ковальков О. Л. Радянська агресія в Афганістані (1979–1989 рр.) і американсько-пакистанські відносини / О. Л. Ковальков // Проблеми всесвітньої історії. – 2022. – №2 (18). – С. 128–143. DOI: <http://doi.org/10.46869/2707-6776-2022-18-6>
- Ковальков О. Л. Афганістан у зовнішній політиці Радянської Росії/СРСР: 1919–1978 рр.: монографія / О. Л. Ковальков. – Кропивницький: ФО-П Лівий Сергій Васильович, 2018. – 272 с.
- Ковальков О. Л. «Иванов В. К. Тайная война. Спецоперация КГБ и ГРУ в Афганистане (1979–1989). Кировоград: Центрально-Украинское издательство, 2014. 294 с.» (Рецензія) / О. Л. Ковальков // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Історичні науки. – Випуск 22. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – С. 208–210.
- Ковальков О. Л. СРСР в Афганістані (1979–1989): співвідношення шкільної та академічної версій / О. Л. Ковальков // Педагогічний вісник. – Кропивницький, 2017. – №3–4 (43–44). – С. 9–14.
- Ковальков О. Л. Збірник документів з історії американськоафганських відносин (Foreign Relations of the United States, 1977–1980. Volume XII. Afghanistan / Editor David Zierler / Gen. Editor A.M. Howard. United States Government Publishing Office Washington, 2018. 909 p.). / О. Л. Ковальков // Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. – 2021. – №2. – С. 160–163.

**Наукова (науково-технічна) продукція:**

**Соціально-економічна спрямованість:**

**Охоронні документи на ОПВ:**

**Впровадження результатів дисертації:** Впровадження не планується

**Зв'язок з науковими темами:**

## **VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Городня Наталія Данилівна

2. Nataliia D. Horodnia

**Кваліфікація:** д. і. н., професор, 07.00.02

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**Код за ЄДРПОУ:** 02070944

**Місцезнаходження:** вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

## **VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів**

### **Офіційні опоненти**

#### **Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Віднянський Степан Васильович

2. Stepan V. Vidnianskyi

**Кваліфікація:** д. і. н., професор, 07.00.02

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

#### **Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Інститут історії України Національної академії наук України

**Код за ЄДРПОУ:** 05416981

**Місцезнаходження:** вул. М. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Національна академія наук України

**Ідентифікатор ROR:**

#### **Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Троян Сергій Станіславович

2. Serhii S. Troian

**Кваліфікація:** д. і. н., професор, 07.00.02

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

#### **Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Національний авіаційний університет

**Код за ЄДРПОУ:** 01132330

**Місцезнаходження:** проспект Любомира Гузара, буд. 1, Київ, 03058, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Кудряченко Андрій Іванович
2. Andrii I. Kudriachenko

**Кваліфікація:** д. і. н., професор, 07.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державна установа "Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України"**Код за ЄДРПОУ:** 21570552**Місцезнаходження:** вул. Леонтовича, буд. 5, Київ, 01054, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія наук України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові  
голови ради**

Городня Наталія Данилівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові  
головуючого на засіданні**

Могильний Леонід Петрович

**Відповідальний за підготовку  
облікових документів**

Денисова Наталія Анатоліївна

**Реєстратор**

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є  
відповідальним за реєстрацію наукової  
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна